

ויקהל

שבת פרה

הזרעים בדמעה
כרינה יקצרו

בא יבא כרינה

בנשיאות מ"ר הגאון ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל

עלון מס' 720 שנה ט"ו - מרת אימי - שרה סרח בת שמחה ז"ל - כ"ז אדר - כ"א אדר תשפ"ה

האם צריכה יקצור

ענה לו בעל בית החרושת: אני מרוויח בכל יום 4,000 רובל מהתוצרת של בית החרושת, וכי רוצה אתה שאפסיד כתוצאה מן השביתה בשבת סכום כל כך גבוה בכל שבוע? אמר לו ה'חפץ חיים', שהוא אינו צודק כלל ואין לו ממה לחשוש, כי משמירת השבת לא מפסידים, ולעומת זאת מחילול השבת רק מפסידים! המשיך ה'חפץ חיים' לנסות ולשכנעו לשמור את השבת, אמר לו מה שכתוב בתורה: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי... שבת וינפש", ושאל: וכי בשביל אזהרת שמירת השבת, צריכה התורה להזכיר את ששת הימים שבהם מותר לעשות מלאכה? מה זה נוגע לעניין אזהרת המלאכה ביום השבת? וביאר ה'חפץ חיים' במתק לשונו: בוודאי שהתכוונה התורה לומר בזה לאדם, שהאחד תלוי בשני, אם הנך רוצה שתהיה לך מלאכה בששת ימי השבוע, זה בתנאי ש'ביום השביעי שבת וינפש', אבל אם לא תנפוש ממלאכה ביום השביעי, אז גם בששת ימי השבוע 'לא תעשה לך מלאכה', ותפסיד את כל עסקיך ופרנסתך! לשמע דברים אלו ענה לו בעל בית החרושת בלעג: מה הרבי חושב? וכי פסוק אחד בתורה יעמיד את בית החרושת שלי ללא עבודה 24 שעות בכל שבוע?...

זמן קצר אחרי השיחה הזו, נכנסו הבולשביקים לרוסיה, וכבשו בסערה גדולה את כל הערים והמושבות, ובין שאר פעולותיהם שם החרימו את כל בתי החרושת ובתי המלאכה, ואיתם גם את בית החרושת שהיו בבעלותו של אותו יהודי, וממש ברגע האחרון הצליח בעל בית החרושת עצמו בדרך נס לברוח בעירום ובחוסר כל, אבל שמח שזכה להינצל ממות וודאי. בראותו את אשר עבר עליו נזכר בדברי ה'חפץ חיים' ומיד הריץ לו מכתב בו הודה וכתב: עכשיו אני רואה שדברי הרב צודקים ואמיתיים! אכן יש בכוחו של פסוק בחומש לשתק את בית החרושת!

ממעשה זה רואים אנו שגם מלאכת ששת ימי השבוע לא נעשית בידי האדם בלבד, אלא היא נעשית בזכות שמירת השבת 'ששת ימים תעשה מלאכה' - אם 'וביום השביעי שבת וינפש'! ונזכה לביאת משיח צדקינו. בב"א.

ויקהל - תוכן ענייני הפרשה

- א. איסור עשיית מלאכות בשבת, ועונש העושה מלאכה (לה).
- ב. הציווי על התרומות השונות לבנין המשכן וכליו (לה, ד-כ).
- ג. בני ישראל - גברים ונשים - תורמים ביד רחבה (לה, כא-כט).
- ד. הקב"ה בוחר בבצלאל ואהליאב, שיהיו אחראים על עשיית חלקי המשכן וכליו, ונותן להם חכמה ורוח הקודש לצורך זה.
- ה. מלאכת עשיית המשכן: אדנים, עליהם קרשים, ועמודים, ויריעות האהל צמר ושש משזר, עליהן יריעות עזים, ולמעלה כיסוי עורות אילים וכיסוי עור תחש. עשיית הארון והכפרת, ופרכת לפתח קדש הקדשים, שלחן עצי שטים, ומנורה, וכליהם. מזבח הקטרת, ומסך פתח המשכן, הפיר וכונו, ומזבח העולה, הקמת החצר סביב, ומסך שער החצר במזרח (לו, לז, לח).

עניין המשכן ועשייתו נועד כדי לכפר על מעשה העגל שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וכן הוא במדרש אגדה: תבוא 'ועשו לי מקדש', ותכפר על מעשה העגל, שנאמר בו: "קום עשה לנו אלהים", ותבוא קהלת משה רבינו, שנאמר: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", ותכפר על קהלת אהרן, כפי שכתוב: "ויקהל העם על אהרן", ותבוא אמירת משה רבינו שנאמר: "ויאמר אליהם משה", ותכפר על אמירת אהרן, שנאמר: "ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים", תבוא אמירת: "זה הדבר", ותכפר על אמירת: "פי זה משה האיש", תבוא: "אלה הדברים", ותכפר על אמירת: "אלה אלהיך ישראל". תבוא נתינת זהב התנופה, ותכפר על נתינת זהב העגל. מכאן רואים שכל פרט בעניין המשכן, הוא כנגד משהו ממעשה העגל, ובכוחו לכפר, אולם נראה שהמשכן בלבד אינו מספיק כדי לכפר לעם ישראל עוון זה.

במעשה חטא העגל, שהיה עבודה זרה, בני ישראל כפרו בכל התורה כולה, "שכל הכופר בעבודה זרה כאילו מודה בכל התורה כולה, וכל המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה כולה" (פסיקתא שלח לך). ונראה שהכפרה והתיקון לזה נעשים גם ע"י שמירת השבת, וכמו שאמרו חז"ל (שבת קיח:): "כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש - מוחלין לו, שנאמר: 'שמר שבת מחללו', אל תקרי מחללו אלא מחול לו".

והבית יוסף (אר"ח רמ"ב) כתב: "מפני ששבת שקולה כנגד כל המצוות, שהיא מורה השגחה וחידוש העולם ותורה מן השמים, וכיוון שהוא שומר שבת, ודאי העבודה זרה שעובד, אינו מפני שמאמין בה, ולכן יש לו תוחלת מחילה ע"י תשובה".

מצות השבת גם מביאה לידי אמונה וביטחון בקב"ה, לכן נאמר: "ששת ימים תעשה מלאכה", כדי להשריש את האמונה בכך שכל העבודה והעמל בא מהקב"ה, וכן כל ההצלחה שיש לאדם במעשה ידיו, הכל הוא מאתו יתברך, ולא בבחינת "כחי ועצם ידי", שהאדם עושה בעצמו.

כאשר עם ישראל אמרו במתן תורה: "נעשה ונשמע", הם חזרו למצב שבו היה אדם הראשון לפני חטא עץ הדעת. כאשר חטאו בעגל הזהב, חזרו להיות שוב במצב שלאחר החטא הקדמון. בחטא עץ הדעת, נפגמו ונתקלקלו כל ימי השבוע, מלבד יום השבת.

המגיד מדובנא אמר על כך משל: אדם עשיר מאוד קנה בדים יקרים כדי לתפור בהם חליפה יוקרתית, עבור בר המצוה של בנו יקירו. הוא מסר את הבדים לחייט המומחה ביותר, כדי שיתפור לו מכנסיים, וסט ומעיל. יום לפני בר המצוה, לקחו הוא ובנו את המכנסיים והחליפה שכבר היו מוכנים כדי למדוד. הילד הלך כמה צעדים מחוץ לחנותו של החייט כדי להתרגל לחליפה, אך לפתע עברה מכונית והשפריצה עליו כתמי שמן וזפת שהיו על הכביש. המכנסיים והמעיל התלכלכו בלא תקנה, אולם הווסט שנשאר אצל החייט לא נפגע כלל.

כאשר אדם הראשון חטא, היה זה ביום שישי, כל הימים שהיו לפניו, גם הם נפגעו, אולם השבת שעדיין לא היתה בעולם, נשארה טהורה, ולכן בכוחה לכפר על מעשה העגל. פעם אחת הגיע ה'חפץ חיים' זצ"ל לעיר צ'רניקוב שברוסיה, ושמע שיש שם בעיר יהודי בעל בית חרושת, המעסיק פועלים יהודיים בשבת!

נכנס אליו ה'חפץ חיים' ודיבר על לבו שיפסיק את העבודה בשבת, וימנע מלגרום חילול שבת לו ולעובדיו היהודים.

“שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה'” (ל"ה, ב)

מובא בזוהר (י"ז, א): נפש יתירה נוספת באדם בשבת, והיא רוח הקודש ששורה עליו, ומכתירה לאדם בכתר קדוש מכתרי המלאכים, והוא מהרוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבוא. ומוסיף ה'אור החיים' (בפרשת כי תשא ל"א, ט"ז) יום שבת למנוחה אשר צווה ה' - הוא מטעם הנשמה יתירה, ולצד שממקום קדוש בא, יצו ה' להרחיק יגון וכעס ולקרוא לשבת עונג, וצווה ה' אתו הנשמה (היתירה) ומשכנה בו - כל זמן שאין שום עצבון.

“לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֶרְתָּם...” - כוח דמעות ה"חפץ חיים" - סיפור מרגש

בהיותו בחור, למד רבי אריה לייב גרוסנס זצ"ל (ראב"ד לונדון) אצל רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, וכך סיפר: דרכו של רבי ברוך בער הייתה לומר את השיעור בביתו, ולאחר השיעור היו הבחורים חוזרים ללמוד בישיבה.

יום אחד השתתף בשיעור תלמיד ה'חפץ חיים' זצ"ל. לאחר השיעור התעכב אותו תלמיד כדי לשוחח עם רבי ברוך בער, ואף אני נשאיתי לשמוע את הדברים. משביקש רבי ברוך בער מתלמיד ה'חפץ חיים' לספר איזה מעשה שראה אצל רבו, פתח התלמיד וסיפר: יום אחד הגיע יהודי לראדין, אל ה'חפץ חיים', ושפך את מר לבו על אודות בנו, שאין לו עוז ותעצומות לעמוד במלחמה עם יצרו הרע הבוער בקרבו, ולאחרונה נכשל בחילול שבת.

ה'חפץ חיים' הזדעזע, ואמר שיקרא לבנו, כי ברצונו לשוחח עמו. הבחור הגיע אל ה'חפץ חיים', נכנס פנימה, ולאחר זמן קצר יצא הבחור מחדרו בעיניים נפוחות מבכי. אף אחד לא ידע מה אמר לו ה'חפץ חיים', אך ניכר היה מיד כי אותו בחור הפך לירא ושלם, ומאז אותו יום הקפיד על שמירת השבת עד מאוד. כך סיפר תלמיד ה'חפץ חיים' לרבי ברוך בער, ורבי ברוך בער שיבח מאוד עובדה יקרה זו.

ברבות השנים עלה רבי אריה לייב גרוסנס לכהן פאר כראב"ד לונדון, וביום מן הימים הוזמן לדרוש דברי חיזוק בעניין שמירת השבת בכנס שהתקיים באמריקה. בהזדמנות זו סיפר את הסיפור הנ"ל על ה'חפץ חיים' זצ"ל ועל גודל כאב לבו כאשר מדובר היה בעניין חילול שבת, וכיצד דבריו, שיצאו מלב צדיק, עשו רושם.

בסיום הדרשה ניגש אחד המשתתפים להרא"ל גרוסנס, ושאלו: האם הרב יודע מה אמר ה'חפץ חיים' לאותו בחור? הרב גרוסנס השיב בשלילה. "אני הוא אותו בחור!" ענה לו היהודי בהתרגשות, "ואספר מה אמר לי ה'חפץ חיים'. כששמע כי מצבי הידרדר עד כדי כך שהגעתי לחילול שבת, היה ה'חפץ חיים' מזועזע עד עומק נפשו. הוא לקח את ידי, החל משפשה ואמר רק מילה אחת: 'ש-ב-ת-!!!' וכך חזר על מילה זו מעומק הכאב שבלבו: ש-ב-ת, ש-ב-ת, ש-ב-ת-!!! ושני מעיינות של דמעות התחילו לנבוע מעיניו וזלגו על ידי, תוך שהוא ממשיך לקונן: ש-ב-ת, ש-ב-ת, ש-ב-ת-!!! ה'חפץ חיים' מרח ושפשף את דמעותיו החמות בידו, והרגשתי כמו סכינים שחותכים את בשרי! כך המשיך ה'חפץ חיים' בזעקת לבו על כאב השבת, עד שקיבלתי על עצמי שאת השבת - לא אחלל בחיי! רק אז עזב ה'חפץ חיים' את ידי...

“וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם... וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ” (ל"ה, א-ב) - השבת היא ההבדל בין יהודי לגוי

ידוע כי גוי ששמר שבת חייב מיתה, והרמב"ם כותב שאפילו גוי שהחליט לשמור שבת באחד מימות השבוע האחרים - חייב מיתה.

ביאר הרב פינקוס זצ"ל, כי השבת היא נקודת ההבדל בין יהודי לגוי. הקב"ה ברא את העולם בדרך הטבע, וכך הוא מתנהל. בעצם שמירת השבת יש הכרזה כי העולם אינו מתנהל בדרך הטבע - ביום זה היהודי אינו עושה דבר לפרנסתו. גוי שיעשה כך - יתחייב במיתה. ומדוע? כי בכך הוא פועל נגד הטבע.

שאלו פעם את הרב מבריסק זצ"ל האם להקים בית ספר 'בית יעקב' בשכונה חילונית, ובתשובה סיפר הרב את שהתרחש בעיירה בריסק. בבריסק היה ב"ס 'בית יעקב', ומשפחה חילונית שהתגוררה בסמוך שלחה את בתם ללמוד בבית ספר זה מפאת הקרבה. ב'בית יעקב' למדה הילדה מושגים שלא הכירה מעולם, וכמובן למדה גם על שבת שבת אחת, רצו ההורים לצאת לנופש, והפקידו את הילדה על החנות שבבעלותם. הילדה החליטה שתימנע בכל דרך מלמכור בשבת. בהגיע יום השבת, פתחה את דלת החנות, התיישבה בה ואמרה תהלים. לאחר שעה נכנס גוי לחנות, והתעניין על מחירו של אגרטל שניצב בחלון הראווה. הילדה, ברצונה העז להימנע מלמכור, נקבה בסכום הזוי: אלף רובלים. הגוי נדהם ועזב את החנות. לאחר שעה שב ואמר: האגרטל מצא חן בעיניי מאוד. אסכים לשלם עליו 75 רובלים, על אף שנראה ששוויו 10 רובלים בלבד". אך הילדה בשלה: אלף רובלים. לקראת הצהריים שב הגוי לחנות, והפעם נאות לשלם 200 רובלים, אך הילדה בשלה. עד שלבסוף, במוצאי שבת, שלף הגוי מכיסו את הסכום העצום והניחו על הדלפק. הילדה נדהמה, והלה הסביר: "טובי האדריכלים בנו לי וילה מפוארת, ואגרטל בגווני הטורקיז מתאים לי כל כך. לא יכולתי לוותר עליו!"

כששבו ההורים לביתם, סיפרה להם הבת על השתלשלות העניינים. ההורים התרגשו כל כך מהדבר, וקיבלו על עצמם לשוב בתשובה שלמה. 'אין ספק האם לפתוח 'בית יעקב', סיים הרב מבריסק את סיפורו - 'הרי ששמירת שבת של ילדה קטנה יכולה להשיב את הוריה בתשובה!'

“שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה'” (ל"ה, ב)

רבנו ה"אלישיך" הקשה, מדוע מלאכת המשכן אינה דוחה את השבת, כמעשה הקרבנות תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן שדוחין את השבת? מבאר ה"חיות דעת" (בספרו "נחלת יעקב"): הקרבנות הם מעשי בני אדם, והם חשובים אצל הקב"ה כל כך עד שדוחין שבת, מה שאין כן מלאכת המשכן שהוא מעשה ה', שהמשכן והקמתו נעשה הכל מאליו במעשה ה'. כי כל הדברים לא היו בכוח בני אדם לעשותם, רק מעשה ה' המה, והקב"ה קבע מנוחה לעצמו ביום שבת, ולזה מלאכת המשכן אינו דוחה שבת. ולזה אמר הכתוב “שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה” (ולא תַּעֲשֶׂה), כלומר שתיעשה מאליה, לכן “וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה'”.

השבת כדי להכינו, ולתדהמת המתפללים קרע רבי ברוך בער את ההמחאה לגזרים, והסביר: "הישיבה אכן זקוקה נואשות לכסף עבור המשך קיומה, אך אינני רוצה להשתמש להחזקת תורה בכסף שיש בו משום סרך חילול שבת"...

מספר הרב ליאור גלזר שליט"א מקרית הרצוג שבבני ברק, על ההשגחה שיש למי שבכל כוחו מעוניין להימנע ממגע עם חילולי שבת. בעיקרון הייתי אמור לגור בכלל בחולון, אבל בזכות השבת אני כאן בבני ברק, ומעשה שהיה, ממש כך היה: התארסנו למזל טוב, וסיכמנו כי בתחילה נמשיך לגור בחולון בסמוך לישיבה בה שקדתי בהתמדה.

הכלה, דאגה לדירה נאה וקרובה לישיבה, חתמנו על חוזה שכירות לשנה, והמשכתי ללמוד, אשתי, הכלה דאז, דאגה לאבזר את הבית, לסדר מה שצריך, ושלחה לעדכן אותי שבוע קודם החתונה, כי אם ברצוני לארגן את חפצי בדירה אני מוזמן, ומהזמנה למעשה באותו היום באתי אל הדירה, הנחתי מה שחשבתי להניח, ויצאתי.

בכניסה לבניין ישב מישהו, הוא ראה אותי יורד נעמד הושיט את היד, ואמר לי, אהלן חבר, באת לגור כאן? כן אמרתי לו, אני חושב לגור כאן, אה איזה יופי, הוא אמר, אתה נראה שכן טוב, וכבר עכשיו אתה מוזמן לחגיגה שאני עורך בכניסה כל שבת... כששמעתי כך פני האפיר, בירור קצרצר עם האיש העלה כי מידי פעם בליל שבת נערכת במקום מסיבה של חילול שבת, ה' ירחם.

תיכף עליתי אל הדירה, ולקחתי בחזרה את כל חפצי, ומיד דאגתי להודיע לכלה כי הדירה היא שחתמנו עליה חוזה, לא רלוונטית, במקביל גם הודעתי לבעל הדירה כי אני ממש לא מרוצה מכך שהוא לא עדכן אותי על המתרחש בבניין בשבתות, וכי החוזה בטל. לא עוברות כמה שעות, וצד הכלה מתקשרים לברר האם יש לי תכנית אחרת לדירה, עניתי להם שעדיין לא, אך אני סמוך ובטוח כי משמירה על כבוד השבת לא נינזק, ובס"ד תהיה לנו דירה.

עוברים עוד יומיים, וקיבלתי טלפון מרב של משפחת הכלה, המעוניין לברר איתי אם אני מבין את המשמעות לכך שאין לנו דירה לחזור אליה מהאולם... אני בעוז רוח, אמרתי לו שוב, כי אני סמוך ובטוח בכוחה של השבת ונותנה, שוודאי לא יטשנו ותהיה לנו דירה מצויינת עוד יותר ממה שהיתה לנו... כששמע כך, הניחני להמשיך בדרכי.

והנה, יום לפני החתונה, כשכבר אפילו בליבי החלו פרפרים לרחש, מה יהיה, בשעת בוקר אני מקבל טלפון, שלום אני מדבר עם גלזר?... כן, עניתי, והקול מעבר לקו שואל, רציתי לברר התחתנתם כבר?... מחר בעזרת השם אנחנו מתחתנים עניתי, ואז האדון מעבר לקו אומר באכזבה, טוב אז זה כבר לא רלוונטי, שיהיה במזל טוב...

שנייה לפני שהוא ניתק, אני זועק לשפופרת, אדוני תמתין רגע, על מה מדובר? והוא מסביר, תראה אתם התארסתם ופרסמתם בעיתון מודעת אירוסין, נכנסתם בעקבות הפרסום להגרלה על יחידת דיור לשנה חנים ע"ח המערכת, הבוקר נערכה ההגרלה, ועליכם בגורל, אך כיוון שאתה אומר שמחר אתם מתחתנים אני מבין כי כבר שכרתם דירה וזה לא רלוונטי.

מה אתה מדבר, עניתי לו, לא רלוונטי?... אין לך רלוונטי יותר מזה, וסיפרתי לו את המצב בו אני נמצא והסיבה לכך. ההוא התרגש, ואמר לי, תראה, קשה לי לחשוב על המאמץ העצום שנדרש ממני כרגע, לדאוג לנקיון ולכמה תיקונים דחופים שצריך לבצע ביחידה בתוך פחות מיום, אבל כשזו הסיבה אני נרתם.

סוף דבר, מאז אנחנו מתגוררים בבני ברק...! ללמדך, כי השבת אינה רק שמירה על חובות השבת, לא פחות מכך, השמירה על כבודה ורוממותה של שבת היקרה בליבנו אנו. כי השבת היא מקור הברכה.

[ע"פ דרשו]

"ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קדש..." (ל"ה, ב) - שבת מלכתא

הנה בפרשת כי תשא לאחר הציווי על מלאכת המשכן, הקב"ה מבקש ממשה רבינו להזהיר את ישראל על שמירת השבת, ואילו בפרשתנו מקדים משה רבינו להזהיר על השבת לפני שהוא מצוה על מלאכת המשכן. ואמנם, משה רבינו עושה כן, משנה מסדר הציווי של הקב"ה, ומקדים את השבת למשכן, כדי ללמד את ישראל שהשבת חשובה יותר, ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן. אלא שהדברים עדיין טעונים ביאור, משום שבפרשת כי תשא, אזהרת השבת נאמרת בלשון מיעוט: 'אך את שבתתי תשמרו', כל אכן ורקין - מיעוטין, למעט שבת ממלאכת המשכן. הרי במקום למעט, היה הקב"ה מצווה על השבת לפני המשכן, כמו שעשה משה רבינו, ומזה היינו לומדים שהשבת חשובה ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן.

אלא, מיישב ה'כלי יקר' שהשבת יש בה משום כבוד הקב"ה, להורות כי ה' יתברך חידש את עולמו, ואילו המשכן מורה כולו על כבוד ישראל, שויתר להם הקב"ה והשרה את שכינתו בתוכם ומחל להם עוון העגל, אם כן, הקב"ה חס יותר על כבוד ישראל, לכן הקדים את המשכן המורה על כבודם, לשבת המורה על כבודו, וכדי ללמדנו שמכל מקום השבת חשובה ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן, כתב את אזהרת השבת בלשון מיעוט 'אך'... אבל משה רבינו חס על כבוד הקב"ה יותר מכבוד ישראל, וע"כ הקדים את השבת, וממילא מהקדמה זו כבר ילמדו ישראל שהשבת חשובה ואינה נדחית מפני מלאכת המשכן.

האוויה בה הפליג הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק זי"ע אל ארץ הקודש, עמדה להגיע אל היעד, אלא שהשמש גם היא עמדה לשקוע ולהביא עמה את השבת הקדושה, ולחרדתו של הרב מבריסק, חנית האוויה התארכה ואיימה להסתיים אחרי כניסת השבת. אחוז חיל ורעדה, הביט הרב לסירוגין בשעון ובשמש, שואל כל העת את הנוסעים סביבו: "מתי מתעתדת האוויה לעגון"? לאחר שעה ארוכה מורטת עצבים, עגנה האוויה על חוף מבטחים.

היה מספיק זמן עד שקיעת החמה, אך הרב מבריסק הודיע לבני ביתו: "אצלי כבר שבת"... הוא מיהר לרדת מהאוויה והורה להשאיר עליה את החפצים, ולא שם ליבו כלל וכלל לחששות שהמזוודת נשארות שם כהפקר, ואין ספק שיחטטו בהן ויתכן שייגנבו חפצים או ייאבדו. בתו הקטנה בקשה ליטול עמה שרשרת אחת שקיבלה מתנה מאמה ה"ד, "הרי לא נשאר לי אף מזכרת מאמא, רק השרשרת הזו", התחננה הבת, "היא יקרה לי מאוד והשבת טרם נכנסה"...! "בתי היקרה"! - ענה לה הרב מבריסק בחמלה, "אף אני משאיר שם את הכתבים של אבי מרן רבי חיים מבריסק, את הרי יודעת כמה הם יקרים לליבי וכמה מסרתי את נפשי עליהם, אך השבת היא מעל הכל"...

כששמעה הבת שכתבי הסבא נשארים באוויה, נחה דעתה, והבינה כי בשעה זו באמת אי אפשר לקחת כלום מהאוויה... פעם נסע הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ מקמניץ זי"ע לארצות הברית כדי לערוך מגבית עבור הישיבה.

בשבת התפלל רבי ברוך בער בבית הכנסת החרדי יותר, זו שמחיצת עזרת הנשים היתה עשויה כתיקונה, ולאחר התפילה השמיעו דרשה בדבר חשיבות 'החזקת תורה', והמתפללים נקראו לתרום כסף לישיבה.

הציבור אכן התעורר והחליטו לתרום לישיבה סכום עתק בימים ההם, 2,000 דולר!... מיד בתום תפילת ערבית במצאי שבת, הוגש לרבי ברוך בער צ'ק עליו היה רשום הסכום מכובד 2,000 דולר! אלא שלא מצא חן בעיני רבי ברוך בער שהצ'ק היה מוכן מיד בגמר התפילה, הוא חשש שחיללו את

ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי

יהיה לכם קדש... (ל"ה, ב) - סיפור מרגש

ר' אריה לייב, יהודי שאין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה היגר עם משפחתו מפולין לאמריקה, ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. ר' אריה לייב ורעייתו קיבלו על עצמם שלא להיכנע ללחצי פרנסה, ולשמור את השבת במסירות נפש למרות הקושי האדיר שהיה בכך באותם ימים. הם הגיעו לאמריקה הגדולה ביום שלישי בשבוע. ביום רביעי בבוקר הוא זומן לראיון עבודה והתקבל לעבודה מיום חמישי. הוא החזיק מעמד בעבודה זו בדיוק יומיים. ביום שישי בצהריים פוטר לאלתר, לאחר שאמר שאין הוא עובד בשבת. ר' אריה לייב קיבל את הכל בשמחה וראה בכך זכות לשמור את השבת במסירות נפש. במקום העבודה השני ההצלחה האירה לו פנים, והוא החזיק מעמד במשך חמישה ימים וחצי: מיום ראשון בבוקר ועד יום שישי בצהריים...

כך בכל שבוע הוא התקבל לעבודה ופוטר בסוף השבוע. המצב הכלכלי של המשפחה היה חמור. לא רק מזונם היה דל ביותר, אלא גם תנאים מינמליים של מגורים לא היו לר' אריה לייב ומשפחתו. לא היה באפשרותם לשכור מקום ללון, והם נאלצו להשתכן במחסן פחמים מצחין ומחניק. באחד הימים טייל בסביבה גביר יהודי עשיר, מייקל (מיכאל) שמו. לפתע ראה שני ילדים כושים שחורים ומפויחים משחקים בגרוטאות, אך מה שהפליא אותו ומשך את תשומת לבו הייתה העובדה שהילדים הללו דיברו ביניהם באידיש! מייקל היה סקרן ביותר. הוא קרא לילדים אליו ומה רבה הייתה תדהמתו כשהתברר לו כי מדובר בילדים יהודיים, שומרי מצוות, אשר מתגוררים במחסן פחמים, וזו הסיבה שהם היו נראים לו כושים...

מייקל ריחם מאוד על הילדים היהודים שהיו בני עמו. הוא שאל אותם מספר שאלות וביקש לפגוש את אביהם, ר' אריה לייב. הם ליוו אותו עד מחסן הפחמים.

מייקל נקש מספר נקישות על הדלת, ור' אריה לייב פתח את הדלת וניצב בפתח מחייך. כאשר נכנס מייקל למחסן, הוא נדהם לראות את הדלות ששררה במקום. הוא יצא מכליו בראותו את מסירות הנפש של ר' אריה לייב למען שמירת השבת. לאחר ששוחח עמו שיחה ארוכה, הוציא המחאה וכתב עליה סכום גדול שיאפשר למשפחה לחיות ברווח במשך מספר חודשים. הוא הושיט לר' אריה לייב את ההמחאה, ואמר לו שמידי חודש הוא יקבל ממנו המחאה באותו סכום. ר' אריה לייב הודה להקב"ה ואמר לילדיו: 'רואים אתם? משמירת שבת אף פעם לא מפסידים!'

אך כאשר הגיע אשתו של ר' אריה לייב הביתה ושמעה מבעלה וילדיה את אשר התרחש שעה קלה קודם לכן, אמרה לבעלה: "הרי אותו גביר יהודי ודאי מחלל שבת, ולא יתכן שאנו, שמקפידים כל כך על שמירת שבת, נהנה מכספו! הרי עניין שמירת השבת היא בנפשנו"!!...

דבריה של אשתו הצדקנית שנאמרו מלב טהור שכנעו את בעלה, ותכף ומיד הוא רץ לביתו של מייקל כדי להחזיר לו את ההמחאה. מייקל הופתע מאוד, ומששמע את הסיבה לכך שר' אריה לייב מסרב להשתמש בעזרתו הנדיבה באם נותן ההמחאה מחלל שבת, התקצף מייקל ושאל: 'האם השתבשה דעתך? איך אתה מעז להציב תנאים בפניי? תן לי את ההמחאה ולך לשלום!' וכך עשה ר' אריה לייב. נתן לו את ההמחאה ויצא מן הבית. אשתו של מייקל, שהייתה

באותו זמן בבית, שמעה את הדו-שיח שהיה מלווה בצעקות מצד בעלה, וביקשה לדעת מה קרה. בעלה היה נסער. הוא סיפר לה על ה'יהודי החצוף' שהעז להחזיר לו המחאה שהוא, מייקל, העניק לו ברוב טובו כתרומה, 'ומדוע'? המשיך ככעס כשהוא מנפנף בידיו - 'מפני שאינני שומר שבת, ולכן אינני ראוי שיהנו מכספי'. רעייתו הקשיבה לדבריו, ואמרה לו: 'בעלי היקר, ברצוני שתקשיב היטב לדברי. האם אתה זוכר שכאשר הגענו לאמריקה רצינו מאוד לשמור את השבת, אך המשימה הייתה קשה מאין כמוה, וכמעט בלתי אפשרית? הרגשנו שזה ממש מצב של פיקוח נפש. חששנו שנגווע ברעב והחלטנו להיכנע... החלטנו שלעת עתה נפסיק לשמור שבת באופן זמני, ויצאת לעבוד גם בשבת, כמאמר חז"ל 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות'. באופן זה הסברנו את מאמר חז"ל לעצמנו, זאת כדי להשקיט את מצפוננו... אך האם זוכר אתה שאמרנו בנחרצות וקיבלנו על עצמנו, שכאשר ישתפר מצבנו הכלכלי נחזור ונשמור את השבת? ומה קרה לנו בפועל??? התעשרנו, ואילו את הבטחתנו לא קיימנו! ראה כיצד התדרדרנו ולאיזה שפל המדרגה הגענו...' אמרה האשה ופרצה בבכי מר. מילותיה של אשתו חדרו ללבו כחיצים. הוא נזכר בכל הקשיים שעבר יחד עם משפחתו בהגיעו לאמריקה, ואת ההבטחה שהבטיח כי כאשר יסתדרו מעט מבחינה כלכלית - יחזרו לשמור את השבת... מייקל קיבל על עצמו מיד לשמור שבת, והודיע על כך לאשתו ולבני משפחתו. חשוב היה לו להיפגש עם ר' אריה לייב ולהודיעו על השינוי אותו הוא הולך להכניס לחייו. בנוסף, הוא הציע לר' אריה לייב משרה מכובדת וקבועה אצלו במפעל, והצהיר כי מעתה והלאה ישבות מפעלו בשבת. כך זכה שאף עובדיו ישמרו שבת. הוא ובני משפחתו התחזקו בקיום התורה והמצוות, וזכה לכך שצאצאיו יהיו מהאברכים החשובים של ישיבת מיר בירושלים! [אמונה שלמה]

בברכת
רזן
התורה
ברינה

"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: יעקב ישראל בן גלית נפתלי בן רוח: אברהם בן שמחה: גורג' בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יוני שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמה: רוחה בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כותון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה **זיווג הגון:** גימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זרבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרוע של קיימא:
יהודה יצחקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: לאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רינה: עדי בת מזל מאיר יעקב בן רחל: דניאלה בת עופרה אושר בת אורנה: מירי בת סוזן

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אהרן בן רוח: משה בן רוח מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן הגר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורסל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נטורה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה: תהילה בת סיון